

Inleiding

De Parlementaire Assemblee van de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (OVSE) heeft haar 18e jaarlijkse zitting gehouden van 29 juni tot en met 3 juli 2009 in de Litouwse hoofdstad Vilnius. Meer dan 500 volksvertegenwoordigers uit 50 parlementen van de lidstaten van de OVSE hebben daar een week met elkaar vergaderd over 28 ontwerpresoluties onder het overkoepelende thema «The OSCE: Addressing New Security Challenges». Daarbij waren ook vertegenwoordigers aanwezig van de interparlementaire assemblees van de West-Europese Unie, de Interparlementaire Unie en van het Gemeenbest van Onafhankelijke Staten, evenals van het Europees Parlement en van een aantal landen die als partner voor samenwerking aan de OVSE zijn gelieerd, te weten Algerije, Israël, Jordanië en Afghanistan. De Staten-Generaal werden vertegenwoordigd door de leden Franken (CDA, Eerste Kamer, waarnemend delegatieleider) en Smaling (SP, Eerste Kamer). De 28 resoluties die zijn aangenomen, vormen samen de «Vilnius Verklaring» en bestrijken een breed scala aan onderwerpen. Er zijn onder meer resoluties aangenomen over het versterken van de OVSE, verkiezingswaarnemingsmissies, voedselveiligheid («food security») in het OVSE-gebied, de wereldwijde financiële crisis en de sociale gevolgen daarvan, Iran, Afghanistan, mensenrechten en burgerlijke vrijheden, wapenbeheersing en ontwapening in Europa, arbeidsmigratie in Centraal-Azië, energieveiligheid, klimaatverandering, waterbeheer, vrijheid van meningsuiting op het internet en een moratorium op de doodstraf. De tekst van de Vilnius Verklaring is te vinden op de volgende website: http://www.oscepa.org/images/stories/documents/activities/1.Annual%20Session/2009_Vilnius/Final_Vilnius_Declaration_ENG.pdf Ook is aan het einde van de 18e jaarlijkse zitting een aantal functionarissen gekozen, waaronder de president van de OVSE Parlementaire Assemblee. De beraadslagingen zijn met video geregistreerd en zijn integraal te bekijken op de volgende website: http://www3.lrs.lt/pls/inter/esbo_stv.transliacija?klb_id= 2&p_data=20090629 In de week voorafgaand aan de zitting in Vilnius, is de delegatie in Den Haag bijeengekomen om de Nederlandse inbreng voor deze 18e jaarlijkse zitting voor te bereiden. Tijdens de zitting van de OVSE Assemblee is de

Nederlandse delegatie op voortreffelijke wijze ondersteund door de Permanente Vertegenwoordiger van Nederland bij de OVSE, mevrouw Ida van Veldhuizen-Rothenbücher. Zij heeft, samen met de Nederlandse ambassadeur in Litouwen, mevrouw Annemieke Ruigrok, tijdens een werkontbijt een briefing verzorgd voor de delegatie, onder meer over de kort daarvoor gehouden informele bijeenkomst van de ministers van Buitenlandse Zaken van de OVSE in Corfu inzake de Europese veiligheidsdialoog. Ook heeft ambassadeur Ruigrok de delegatie tijdens een diner op de residentie inzicht geboden in de interne politieke en sociaal-economische situatie van het gastland. De delegatie is mevrouw Van Veldhuizen en mevrouw Ruigrok zeer erkentelijk voor de aangeboden informatie en ondersteuning tijdens haar verblijf in Litouwen.

Vergadering Standing Committee

Voorafgaand aan de plenaire vergadering heeft het Standing Committee, waarin alle delegatievoorzitters zitting hebben, haar gebruikelijke vergadering gehouden. Daarin werd door de president, de heer Joao Soares, en de secretaris-generaal, de heer Spencer Oliver, verslag gedaan van de activiteiten van de Assemblee in het afgelopen jaar. De president blikte daarbij in het bijzonder terug op een in maart door de Italiaanse delegatie georganiseerde conferentie over de rol van de OVSE in de Europese veiligheidsarchitectuur. Ook gaf hij een terugkoppeling van de informele bijeenkomst van de ministers van Buitenlandse Zaken van de OVSE in Corfu op 27 en 28 juni 2009, waar hij namens de Assemblee een pleidooi had gehouden voor meer transparantie in de OVSE. De secretaris-generaal deed verslag van de verkiezingswaarnemingsmissies die de Assemblee in het afgelopen jaar had uitgezonden en legde verantwoording af over het functioneren van het secretariaat in Kopenhagen. Uit het financieel verslag van «treasurer» Raidel bleek dat de door KPMG uitgevoerde audit geheel in orde was. De voorgestelde begroting voor 2009–2010 werd unaniem door het Standing Committee aangenomen. Dit budget heeft dezelfde omvang als dat van het lopende financiële jaar; vanwege de financiële crisis is besloten de nationale contributies onveranderd te laten.

Het Standing Committee nam vervolgens een besluit over de indeling van alle ingediende ontwerp-resoluties voor behandeling in één van de drie commissies van de Assemblee, dan wel in de plenaire vergadering.¹

Daarbij kwam men tot de volgende indeling:

- *Strengthening the OSCE*; initiatiefnemer Soares, Portugal; plenair
- *Protecting unaccompanied minors and combating the phenomenon of child begging*; initiatiefnemer Allegrini, Italië; commissie III
- *Divided Europe reunited: promoting human rights and civil liberties in the OSCE region in the 21st century*; initiatiefnemers Battelli, Slovenië en Aleknaite-Abramkiene, Litouwen; commissie III
- *Energy security*; initiatiefnemer Aleknaite-Abramkiene, Litouwen; commissie II
- *The moratorium of the death penalty and towards its abolition*; initiatiefnemer Mecacci, Italië; commissie III
- *Maternal mortality*; initiatiefnemer Moore, Verenigde Staten; commissie III
- *Afghanistan*; initiatiefnemer McIntyre, Verenigde Staten; commissie I
- *Tax havens*; initiatiefnemer Plancade, Frankrijk; commissie II
- *Strengthening OSCE engagement on freedom of opinion and expression*; initiatiefnemer Lloyd; commissie III
- *Security sector stabilization and compliance with UN black lists*; initiatiefnemers Lindestam, Zweden en Franken, Nederland; commissie I
- *Small arms and light weapons*; initiatiefnemer De Donnea, België; commissie I

¹ De Parlementaire Vergadering van de OVSE kent, naast het Standing Committee, drie «general committees»: 1) the general committee on Political Affairs and Security, 2) the general committee on Economic Affairs, Science, Technology and Environment en 3) the general committee on Democracy, Human Rights and Humanitarian Questions, ook wel aangeduid als respectievelijk commissies I, II en III.

- *Energy co-operation*; initiatiefnemer Beck, Duitsland; commissie II
- *A renewed discussion on arms control and disarmament in Europe*; initiatiefnemer Widmer, Zwitserland; commissie I
- *Climate change*; initiatiefnemer Kofod, Denemarken; commissie II
- *Election observation*; initiatiefnemer Miesch, Zwitserland; plenair
- *The guidelines on aid and assistance to refugees*; initiatiefnemer D'Amico, Italië; commissie III
- *Co-operation for the enforcement of criminal sentences*; initiatiefnemer D'Amico, Italië; commissie III
- *Labour migration in Central Asia*; initiatiefnemer Kiljunen, Finland; commissie I
- *The role of the OSCE in strengthening security in its region*; initiatiefnemer Bilorus, Oekraïne; commissie I
- *Freedom of expression on the internet*; initiatiefnemer Smith, Verenigde Staten; commissie II
- *Water management in the OSCE area*; initiatiefnemer Grafstein, Canada; commissie II
- *European Union seal products ban*; initiatiefnemer Di Nino, Canada; commissie II
- *Mediterranean free trade*; initiatiefnemer Grafstein, Canada; commissie II
- *Anti-semitism*; initiatiefnemer Grafstein, Canada; commissie III

De gezamenlijke resolutie van Slovenië en Litouwen inzake «*Divided Europe reunited: promoting human rights and civil liberties in the OSCE region in the 21st century*» leverde de meeste discussie op. In deze resolutie werd onder meer opgeroepen om, in navolging van het Europees Parlement, 23 augustus uit te roepen tot een Europese dag van herdenking van de slachtoffers van Stalinisme en Nazisme. Het is die dag dit jaar zeventig jaar geleden dat het Molotov-Ribbentrop-pact werd gesloten. De Russische delegatie pleitte tegen behandeling van deze resolutie en stemde daar uiteindelijk, samen met de Cypriotische delegatie, tegen.

Vervolgens heeft het Standing Committee een aantal wijzigingen op het Reglement van Orde («Rules of Procedure») van de Assemblée aangenomen. De belangrijkste daarvan behelzen de nu gecreëerde mogelijkheid om eerder te stemmen voor de verkiezing van een functionaris van de Assemblée, als men voor het einde van een zitting de vergadering moet verlaten, en de nieuwe verplichting voor elke nationale delegatie om zowel mannen als vrouwen in haar gelederen te hebben. Desgevraagd door het lid **Franken** bleek dat deze verplichting slechts van toepassing is op de officiële samenstelling van de voltallige delegatie, zoals die is geregistreerd bij het secretariaat van de Assemblée, maar niet op de samenstelling van de delegatie die daadwerkelijk bij een zitting aanwezig is. Het kan immers voorkomen dat een delegatie, als gevolg van werkzaamheden elders, niet in volledige bezetting aan een vergadering van de OVSE Assemblée kan deelnemen.

De heer Perrin de Brichambaut, secretaris-generaal van de OVSE, hield vervolgens een betoog over de recente ontwikkelingen binnen de organisatie. Hij verhulde daarin niet dat de OVSE momenteel een moeilijke tijd doormaakt, waarbij hij verwees naar de parlementsverkiezingen in Moldavië, de economische crisis waar alle landen in het OVSE-gebied mee te maken hebben en het aflopende mandaat van de OVSE-missie in Georgië. Niettemin lijkt er consensus te bestaan dat de OVSE een geschikt platform is voor de discussie over een nieuwe veiligheidsstructuur voor Europa, zo stelde hij. De Parlementaire Assemblée kan een belangrijke bijdrage leveren aan het voorkomen van fragmentering van de organisatie, was zijn conclusie.

Het lid **Franken** stelde aan het einde van de vergadering van het Standing Committee de vraag of er voortgang wordt geboekt bij het

creëren van een volkenrechtelijke rechtspersoonlijkheid voor de OVSE. De heer Perrin de Brichambaut antwoordde dat de organisatie in haar dagelijkse werk vaak tegen praktische problemen aanloopt bij gebrek aan een rechtspersoonlijkheid. Voortgang op dit punt wordt geblokkeerd door de discussie over een handvest voor de OVSE. Iedere bijdrage van de Assemblee om deze patstelling te doorbreken, zou zeer gewaardeerd worden, zo stelde hij.

Plenaire vergaderingen

De agenda van de plenaire vergadering voorzag in vier bijeenkomsten, te weten op maandag 29 juni, dinsdag 30 juni, donderdag 2 juli en vrijdag 3 juli. Deze bijeenkomsten stonden in het teken van toespraken van een aantal hoogwaardigheidsbekleders. Van Litouwse zijde werd gesproken door scheidend president Valdas Adamkus, de voorzitter van de Seimas (het Litouwse parlement), Arunas Valinskas, de premier, Andrius Kubilius, en Vytautas Landsbergis, oud-voorzitter van de Seimas die in 1990 de onafhankelijkheid van Litouwen uitriep. Het dominante thema in hun bijdragen was de rol die de principes van de OVSE hebben gespeeld in het onafhankelijkheidsstreven van de Litouwse bevolking en de noodzaak deze beginselen te blijven verdedigen in die gebieden, waar de territoriale soevereiniteit van staten en de mensenrechten onder druk staan. Het feit dat de plenaire vergadering van de OVSE Assemblee plaatsvond in dezelfde zaal waar op 11 maart 1990 de Litouwse onafhankelijkheid werd verklaard, werd door een aantal sprekers symbolisch genoemd. President Adamkus wees erop dat de OVSE-principes als een katalysator hebben gediend voor de radicale transformatie in Europa en de Sovjet-Unie door de Helsinkigroepen in verschillende landen een platform te bieden om het gebrek aan democratie en mensenrechten onder het communistische regime aan de orde te stellen. Ook stelde hij dat de verklaringen die de OVSE Parlementaire Assemblee in 1992, 1993 en 1994 aannam in belangrijke mate hebben bijgedragen aan de terugtrekking van de Sovjetroepen uit onder andere de Baltische staten. Het is vanuit die ervaring, zo meende Adamkus, dat de Litouwse steun moet worden begrepen aan de landen rond de Zwarte Zee en in de Kaukasus, die streven naar democratie, territoriale integriteit, de vrije markt en de «rule of law». Hij vond dan ook dat er snel een reactie moest komen op het gedwongen vertrek van de waarnemersmissies van de VN en de OVSE uit Georgië. Het ontstaan van nieuwe scheidslijnen en invloedssferen moet tegengegaan worden en samenlevingen die moderne naties willen bouwen met respect voor individuele rechten en vrijheden, moeten alle steun krijgen, aldus de president. Zowel parlamentsvoorzitter Valinskas als de heer Landsbergis stelden dat het van belang is om de tekening van het Molotov-Ribbentrop-pact op 23 augustus te blijven herdenken, opdat de gevolgen van de totalitaire regimes van Stalinisme en Nazisme niet vergeten worden. De heer Landsbergis herinnerde eraan dat de onafhankelijkheidsbewegingen in de Baltische staten aan het einde van de jaren '80 hun oorsprong hadden gevonden in pogingen van de bevolking om de totstandkoming van dit verdrag tussen Hitler en Stalin te gedenken. Minister-president Kubilius stelde voorts dat zijn land geen behoefte heeft aan een nieuw Europees veiligheidsverdrag, zoals dat door de Russische president Medvedev is voorgesteld. Voor Litouwen hebben de Helsinki-verdragen hun waarde bewezen; het gaat erom die te blijven naleven. De Griekse minister van Buitenlandse Zaken, Dora Bakoyannis, sprak de Assemblee toe in het kader van het huidige OVSE-voorzitterschap van haar land. Zij zei dat het Griekse voorzitterschap veel tijd en energie steekt in drie thema's. Ten eerste is dat de tweede dimensie van de OVSE met betrekking tot economie en milieu. Zij toonde zich bezorgd dat de effecten van de economische crisis zouden kunnen leiden tot nieuwe vormen van instabiliteit in de samenleving. In het bijzonder waar sommige

OVSE-landen niet langer in staat zijn hun energiebehoefte te financieren, bestaat dit risico. Inzake de veiligheid van energietoevoer heeft het Griekse voorzitterschap alle lidstaten nog eens herinnerd aan het *OSCE Strategy Document for the Economic and Environmental Dimension* dat in 2003 in Maastricht is aangenomen. Mevrouw Bakoyannis wees in de context van de economische crisis ook op de uitdaging die gevormd wordt door ongecontroleerde migratiebewegingen, die een groot beslag kunnen leggen op de capaciteit voor grensbewaking en op de juridische systemen van OVSE-lidstaten. Ten tweede heeft het Griekse voorzitterschap geprobeerd om stabiliteit en veiligheid in Georgië te bevorderen. Zij betreurde het dat het niet gelukt was om het mandaat van de OVSE-waarnemingsmissie in het gebied te verlengen, maar benadrukte dat de OVSE wel op andere manieren actief zal blijven in Georgië, bijvoorbeeld door het werk van ODIHR en het werk van de Hoge Commissaris voor Nationale Minderheden. Ook blijft de OVSE, samen met de VN en de EU, co-voorzitter van de besprekingen in Geneve om tot een oplossing van het conflict te komen. Ten derde heeft Griekenland zich ingespannen voor een discussie op hoog niveau over de toekomst van de Europese veiligheid. Minister Bakoyannis deed verslag van de informele ministeriële bijeenkomst op Corfu waar, zo zei zij, de relevantie van de bestaande veiligheidsinstituten nog eens bevestigd is. De bijeenkomst gaf de aftrap tot het «Corfu-proces», met als doel om de bestaande structuren te behouden en te verbeteren, om veiligheid op basis van bereidwilligheid («cooperative security») in het OVSE-gebied te versterken en om een maximale implementatie te bereiken van bestaande akkoorden, inclusief die voor conflictresolutie en wapenbeheersing. De OVSE, zo besloot mevrouw Bakoyannis, is de natuurlijke ankerplaats voor dit streven. Tijdens het overige deel van de plenaire vergadering is over de twee ontwerp-resoluties gesproken die daar voor behandeling waren ingedeeld (inzake «*Strengthening the OSCE*» en «*Election observation*»). Ook kwam een naar aanleiding van de actualiteit door de Britse delegatie ingediende resolutie in behandeling over de situatie in Iran in de nasleep van de presidentsverkiezingen in dat land. Deze resolutie, die bij acclamatie werd aangenomen, veroordeelde de arrestatie van Iraanse werknemers van de Britse ambassade in Teheran, evenals de arrestatie en intimidatie van zowel buitenlandse als binnenlandse journalisten die verslag deden van de onrust in het land. De Assemblee sprak haar grote bezorgdheid uit over het aanhoudende geweld en sloot zich aan bij de verklaring die de ministers van Buitenlandse Zaken van de EU recent in Corfu hadden afgegeven over de intimidatie van diplomatiek personeel in Iran. Op vrijdag 3 juli vond de discussie en de stemming over de Vilnius Verklaring plaats, nadat in de voorafgaande dagen over onderdelen daarvan al in de verschillende commissies was gesproken (zie hieronder). Daarbij werd door de Russische delegatie en enkele andere leden van de Assemblee opnieuw bezwaar gemaakt tegen de interpretatie van het communistische verleden, zoals die tot uitdrukking kwam in de Sloveens-Litouwse resolutie inzake «*Divided Europe reunited: promoting human rights and civil liberties in the OSCE region in the 21st century*». De Vilnius Verklaring werd, inclusief deze resolutie, uiteindelijk aangenomen met twee tegenstemmen. De Nederlandse delegatie stemde voor.

Commissie I: Political Affairs and Security

De rapporteur van de eerste commissie, de Italiaan Migliori, had een ontwerp-resolutie opgesteld over «*The food crisis and security in the OSCE area*», waarop door het lid **Smaling** negen amendementen waren ingediend. De belangrijkste strekking van deze resolutie was dat het thema «food security» hoog op de agenda van de OVSE dient te komen. De heer Smaling prees de inspanningen van de rapporteur om dit thema meer onder de aandacht te brengen. De grote stijging van de voedsel-

prijzen in 2008 heeft laten zien dat voedselonzekeerheid («food insecurity») tot grote politieke instabiliteit kan leiden, zo meende hij. Wat kunnen de OVSE-lidstaten doen om dergelijke instabiliteit te voorkomen? De heer Smaling stelde een aanpak langs drie lijnen voor: ten eerste uitbreiding van het beschikbare landbouwareaal (ook al dient men zich wel te realiseren dat dit ten koste kan gaan van biodiversiteit), ten tweede intensivering en vergroting van de efficiency in de voedselproductie en ten derde een verandering in eetpatronen (bijvoorbeeld door één keer per week geen vlees te eten). De heer Smaling waarschuwde voor een ongeclausuleerd pleidooi voor lagere voedselprijzen. Met lagere voedselprijzen wordt het immers ook lastiger voor producenten om nieuwe investeringen te doen om de voedselproductie te vergroten. Met de voorziene groei van de wereldbevolking naar negen miljard mensen, is er niets minder dan een vernieuwing van het voedselsysteem in de wereld nodig, zo stelde hij.

Vier amendementen van de heer Smaling zijn door de Assemblee aangenomen. Eén van deze wijzigingen op de oorspronkelijke ontwerp-resolutie zorgde ervoor dat daarin een verwijzing werd opgenomen naar artikel 25 van de Universele Verklaring van de Mensenrechten, waarin het recht op voedsel expliciet wordt genoemd. Twee andere amendementen maakten duidelijk dat «food security» ook onder druk staat door de competitie tussen productie van voedsel enerzijds en biobrandstoffen anderzijds, alsook door veranderende eetpatronen in de wereld. Een amendement waarin de heer Smaling betoogde dat de voedselprijzen in 2008 dramatisch gestegen waren als gevolg van het streven van de Wereldhandelsorganisatie om strategische voedselvoorraden af te bouwen, haalde het niet. Een ander amendement van redactionele aard werd door de heer Smaling ingetrokken ten gunste van een Zwitsers amendement, terwijl drie overige amendementen kwamen te vervallen toen de paragrafen waarop zij betrekking hadden, op voorstel van andere delegaties geheel werden geschrapt.

Het lid **Franken** had, als vervolg op zijn interventie tijdens de Wintervergadering in februari 2009 (zie het verslag, Kamerstuk 22 718, nr. 18), een ontwerp-resolutie ingediend over de naleving van sancties die verbonden zijn aan de zogenaamde «zwarte lijsten» van de VN. Personen of groepen die verdacht worden van terroristische activiteiten, kunnen op deze lijsten geplaatst worden om aldus doelwit te worden van bepaalde sancties, zoals reisbeperkingen of bevrozing van de financiële tegoeden. De heer Franken beoogde met zijn resolutie de OVSE Parlementaire Assemblee te laten uitspreken dat de procedure voor plaatsing op een dergelijke lijst aan een aantal juridische basisvoorwaarden moet voldoen, zoals het recht om adequaat geïnformeerd te worden over het feit waarvan men beschuldigd wordt, het recht op wederhoor en de mogelijkheid om zichzelf te verdedigen tegen de beschuldigingen en het recht om in beroep te kunnen gaan tegen een beslissing tot plaatsing op een lijst. De resolutie riep de OVSE-lidstaten die permanent of tijdelijk lid zijn van de VN Veiligheidsraad, op om naleving van het VN Convenant inzake Civiele en Politieke Rechten te bevorderen. Ook werd alle OVSE-lidstaten gevraagd om nationale procedures te ontwikkelen om de in dit convenant vervatte principes te waarborgen. Omdat het Zweedse parlements lid Lindestam voorafgaand aan de jaarlijkse zitting ook een ontwerp-resolutie had ingediend over de naleving van een VN-richtlijn, namelijk VN Veiligheidsraadsresolutie 1325, zijn op verzoek van de president van de Assemblee beide teksten gezamenlijk behandeld en samengevoegd tot één resolutie met als titel «*Security sector stabilisation and compliance with UN blacklists*». Tijdens de stemming bleek een overgrote meerderheid van de aanwezigen deze resolutie te steunen en werd zij slechts met enkele tegenstemmen en een paar onthoudingen aangenomen.

Commissie II: Economic Affairs, Science, Technology and Environment

In de tweede commissie gaf een ontwerp-resolutie van de Canadese senator Di Nino over een ban van de EU op producten van zeehonden, het lid **Smaling** aanleiding tot het plegen van een interventie. De Canadese delegatie stelde dat het verbod op zeehondenproducten in strijd zou zijn met internationale afspraken over de bevordering van vrijhandel en bovendien nadelig zou zijn voor de traditionele levensstijl van de lokale inheemse bevolking in Canada en Groenland, de Inuit. Het besluit van de EU tot een boycot zou gebaseerd zijn op misverstanden en een verkeerd beeld van de zeehondenjacht, die volgens de Canadese senator best op een humane manier kan plaatsvinden. Hij pleitte voor een constructieve dialoog over dit thema en voor samenwerking tussen de EU en de landen waarin de zeehondenjacht bedreven wordt. De heer Smaling sprak zijn waardering uit voor de respectvolle manier waarop de Canadese delegatie de Europese zienswijze op deze kwestie benaderde. De argumenten die in de resolutie verwoord werden, vond hij echter niet overtuigend. De discussie over de voor- en nadelen van handelsliberalisatie versus protectionisme is immers op elk product van toepassing en werd er nu wat opportunistisch bijgeslept ter wille van één controversieel product, stelde hij. De heer Smaling was zich ervan bewust dat een collega van de heer Di Nino, de Canadese senator Grafstein, in de OVSE Assemblée herhaaldelijk had betoogd dat protectionisme tot de hel leidt, maar hij deelde deze zienswijze niet. De afhankelijkheid van de lokale Inuit-bevolking van de zeehondenjacht vond hij een valide argument, maar daar stond tegenover dat het welzijn van dieren eveneens aandacht verdiende. Dit ethische argument werd in de voorliggende resolutie onvoldoende uitgediept. Hij was wel bereid om, daar waar de lokale bevolking op zeehonden jaagt, te spreken van een basisbehoefte, maar bij de jacht op bont ging hem dit te ver. De heer Smaling stemde tegen de resolutie, die overigens wel met kleine meerderheid door de commissie werd aangenomen.

Commissie III: Democracy, Human Rights and Humanitarian Questions

Het debat in de derde commissie stond vooral in het teken van de gezamenlijke ontwerp-resolutie van de Sloveense en Litouwse delegaties, *«Divided Europe reunited: promoting human rights and civil liberties in the OSCE region in the 21st century»*. Deze resolutie benoemde Nazisme en Stalinisme als de twee grote totalitaire regimes van Europa in de twintigste eeuw, waarbij overigens wel het unieke karakter van de Holocaust werd erkend. De initiatiefnemers stelden dat historisch bewustzijn van de misdaden van deze regimes belangrijk is in landen die de overgang van een communistische dictatuur naar een democratische staatsvorm maken, maar ook in landen met lang gevestigde democratische tradities, waar burgerlijke vrijheden soms onder druk komen te staan in de strijd tegen nieuwe dreigingen. In de resolutie werd daarom steun uitgesproken voor het initiatief van het Europees Parlement om 23 augustus, de dag waarop in 1939 het Molotov-Ribbentrop-pact werd getekend door Nazi-Duitsland en de Sovjet-Unie, uit te roepen tot een herdenkingsdag voor de slachtoffers van de massadeportaties en de uitroeiing door het Stalinisme en het Nazisme. Ook sprak de resolutie zorg uit over de verheerlijking van het Nazistische of Stalinistische verleden dat de initiatiefnemers in sommige landen meenden waar te nemen. Deze ontwerp-tekst kreeg felle kritiek van de Russische delegatieleider, de heer Kozlovskiy, die het ongepast vond om het Sovjetverleden op deze manier te vergelijken met dat van Nazi-Duitsland. Hij had aanvankelijk enkele amendementen op de tekst ingediend, die hij echter uit protest

over de toon van het debat weigerde in stemming te brengen. De heer Kozlovskiy werd in zijn standpunt ondersteund door enkele communistische parlementariërs van andere delegaties. De Russische delegatie nam uiteindelijk geen deel aan de stemming over de resolutie, die door de commissie werd aangenomen (waarbij overigens de grootste delegatie, uit de Verenigde Staten, tegen stemde). Het lid **Franken**, die namens de Nederlandse delegatie aan de commissievergadering deelnam, onthield zich van stemming.

Benoemingen

Aan het slot van de 18e jaarlijkse zitting van de Parlementaire Assemblée van de OVSE werd de zittende president Soares (Portugal) herkozen voor een tweede termijn van een jaar. De Amerikaanse senator Cardin werd herkozen als één van de negen vice-presidenten van de Assemblée. De heer Efthymiou uit Griekenland, de heer Gardetto uit Monaco en mevrouw Pozuelo uit Spanje werden als nieuwe vice-presidenten gekozen. De Sloveen Roberto Battelli werd gekozen als de nieuwe «treasurer».

De voorzitter van de delegatie,
Çörüz

De griffier van de delegatie,
Westerhoff